«Cataluña es Valencia, y es Alicante, y es Mallorca»

Autor:
Data de publicació: 29-04-2019

Memòries històriques, per David Garrido

28 abril 2019 06:00h

Els Països Catalans han estat una realitat percebuda i reconeguda històricament, com comprovem en aquest mapa francès de 1787: "Chorographie du Royaume de Valence, de la Catalogne et des Isles Maillorques".

D'Espanya estant la nació catalana sempre ha estat un subjecte tangible, ben visible, rival històric de la Castella amb ànsies hegemòniques i, en conseqüència, combatuda per l'espanyolisme resultant, imperialista i glotòfag. I ben conscients des d'Espanya que la nació dels catalans, l'enemic triat per a bastir el seu estat-nació i d'això el seu capteniment històricament anticatalà, abraça des de la serralada de les Corberes fins a la riba del Segura i des de les vores del Cinca fins al llevant de Menorca. No debades, Azorín, el gran tòtem de la generació literària del 98, afirmà sense cap complex: «Cataluña es Valencia, y es Alicante, y es Mallorca».

Dia d'eleccions, quan aquest article veja la llum, els valencians de tot pelatge i condició estem cridats —cridats pel règim— a dipositar tres paperets dins de tres urnes, a votar, a les Corts espanyoles (Congrés i Senat) i a les regionals (les eleccions dites «autonòmiques»); preferiblement a votar a les formacions que l'espanyolisme ambiental abassegador ha escollides com a úniques possibles, les que s'han beneficiat de la propaganda televisiva a dojo. Entre els que tenen opcions —diuen les enquestes— a rascar diputats o senadors, hi ha qui apel·la a la veu valenciana, no sucursalista, però —oh, decepció!— sense eixir-se'n dels supòsits del «regionalisme ben entès». Són els que parlen de Catalunya com si parlassen de Zululàndia o el Belutxistan, amb picadeta d'ull i la tifa blava per muntera. Hi ha els sucursalistes de vocació, siga del 15M madrileny o de l'Espanya a espentes i rodolons, pijera i autoproclamada «progre». I hi ha —a aquests se'ls ha de donar a menjar a part— els pandorgos. Paraula —atenció— ben nostrada, d'ús al migjorn valencià des dels temps dels carlins, per a referir-se a l'individu reaccionari, embogidament monàrquic i dretà. Està —vegem— el pandorgo de sempre, amb «dama estropajosa» escopint exabruptes a tort i a dret inclosa. Això de «dama estropajosa» és l'epítet que el setmanari alacantí El Tio Cuc feia servir per a la dona pandorga, masclista de solemnitat, les que «van lluint la creu de la pitera pel carrer». Està també el pandorgo acomplexat, que és pandorgo i ho sap, però ell ho nega, amb una mala bava malaltissa contra tot ser vivent que parle valencià. I, per últim, no eren però hi seran, el pandorgo prèmium, el franquista de vint-i-quatre quirats, que els hem de suportar per obra i gràcia dels mass-media espanyols. Es veu que el García Ferreras, l'Iñaki López i canilla de tertulians d'Atresmedia s'avorrien i —voilà!— es tragueren del barret l'Abascal y sus muchachos, i vinga tot crist a parlar-ne.

Entre "pandorgos" (la dreta rància i d'esperit franquista), anticatalana de solemnitat, i els equidistants, els que parlen de Catalunya com si paslassen de Zululàndia, han transcorregut els debats d'À Punt, com el de la imatge del dia 24. Què us diré? Total fava, igual estic que estava, que el Baldoví, que sembla ha descobert la sopa d'all, no vol rebre "ordres" -diu ell- de Barcelona.

De candidatures —vaja!— n'hi haurà més aquest diumenge als col·legis electorals, fins i tot alguna de digna amb el país que vol representar, però en aquestes eleccions, sabent el pa que s'hi dóna, les possibilitats de reeixir són excepcionals. Llàstima! Perquè de debò desitjaria veure la veu del país que no claudica, que existeix de debò, representat a les Corts valencianes. Però, què us diré?, Espanya ha posat, posa i posarà tots els pals possibles a les rodes perquè això no s'esdevinga. Fixeu-vos que succeí en 1623, relatat pel dietarista Pere-Joan Porcar, sobre la visita d'un conseller de Barcelona a València:

«Divendres a 10 de març 1623, lo senyor virrei envià de matí per los jurats i diputats, i per part del senyor rei los notificà una carta com Sa Majestat no gustava que lo jurat que estava a Madrid de Barcelona, lo qual Sa Majestat li havia manat dins tantes hores sots pena de la vida se n'anàs de Madrid, si lo tal jurat passava per València no li fessen l'acostumada cortesia que altres voltes acostumaven a fer a semblants jurats, i els jurats a la vesprada tornaren resposta que farien lo que Sa Majestat manava. I així mateix lo virrei envià a manar per tota la costa que no deixassen desembarcar a ninguna persona de Catalunya ni desembarcar vaixell algú.»

Ep! Ni que fóra hui amb els del «procés». El Principat aleshores ja havia començat la seua oposició contra el projecte uniformista del superministre espanyol Olivares. El rei, Felip IV (III de València, Principat de Catalunya i Aragó), era un carallot consentit que només pensava en bagasses. Els espanyols preparaven el colp contra Catalunya i, òbviament, necessitaven de la col·laboració valenciana. És el mateix que ara sentiu de «no rebre ordres de Barcelona» —però quines ordres?— que solta tan alegrement el candidat Baldoví (vegeu-lo en la tele i en la propaganda electoral que arriba a casa) en el seu camí «imparable» cap a la deserció nacional. I els jurats valencians d'aleshores obeïren les ordres de Madrid —de Madrid!— i li giraren l'esquena als seus connacionals. Bé, feren el moniato, com ara fan el Baldoví i companyia, submisos a la crida de l'amo. I d'aquella pols vingueren els fangs del segle XVII, que si el Principat de Catalunya i el Regne de València hagueren caminat units en 1640 potser un altre gall haguera cantat, i els fangs de l'actualitat, convertida la valenciana en una autonomia ni xixa ni llimonà. València perdé el nord, encabotada a servir el rei madrileny (el que dóna les ordres, en 1623 i ara en el 2019) i —vegeu— encara estem buscant-lo.

José Martínez Ruiz, "Azorín", a la imatge pintat per Ignacio Zuloaga. Evocador de les glòries castellanes de vocació, però Monover de naixement, sempre tingué ben clar que al seu poble es parlava un "hijuelo del catalán". Al seu llibre "Una hora de España" escrigué: "Cataluña es Valencia, y es Alicante, y es Mallorca".

Sobre Azorín, dedicat, sobretot, als seguidors del Sr. Baldoví

Què us diré d'ell? Azorín. José Martínez Ruiz, àlies Azorín, nasqué a Monòver (les Valls del Vinalopó) en 1873, el pare era de Iecla (Múrcia), home benestant, amb propietats a Monòver, que es casà amb una petrolanca (de Petrer) de família bé. De segur sabia el català, el català oral monover (a Monòver era impossible no saber-ho a l'últim terç del segle XIX), però mai no el féu servir literàriament. Sempre digué, clar i sense embuts, que al seu poble es parlava un hijuelo del catalán. Era, però, com tota la generació del 98, de vocació i passió castellana, evocador de les glòries de la vella Castella. El País Valencià, doncs, li importava un rave, tot i que arribà a estudiar a València, on cursà estudis de dret entre 1888 i 1896. Home conservador, d'esperit i polític, li anava Castella i la castellanitat i abandonà València per a establir-se a Madrid, on es convertí en el personatge senyer, el seu més conspicu representant, de la generació literària del 98.

Azorín, amb tots els ets i els uts era, sobretot, un intel·lectual, que sabia del país d'on venia i no el menystingué. La seua passió vocacional castellanista, la tria per la cultura castellana, no li impedí veure que «Cataluña es Valencia, y es Alicante, y es Mallorca». Així, clar i castellà, expressat al seu discurs d'ingrés a la Real Academia Española de la Lengua en 1924. Ho digué i ho escrigué al capítol dedicat a Cataluña, en el qual Azorín inclogué el País Valencià i les Illes, del seu llibre Una hora de España. Bé, no parlem d'un literat de pet i ronquit, és el genial Azorín, que dóna nom a carrers, places, col·legis, instituts i premis literaris, tan alabat arreu de la província de l'extrem sud del país. I sense pèls a la llengua ho digué ben claret: València és Catalunya, efectivament, com Cracòvia és tan Polònia com Varsòvia o Toledo tan Castella com Segòvia. No és qüestió de qui mana a qui o de qui rep ordres de qui. No es guanyarà el cel el Sr. Baldoví —i ho dic amb recança— soltant-la a veure qui la diu més grossa per a joia del pandorgueig local, que trista condició és la d'aquell que ignora el país d'on u és. I a Madrid, a més a més, no li ho agrairan. Ací tampoc.

Francisco Elías de Tejada, home d'ideologia ultramuntana, al seu assaig Las Españas féu una descripció ben clara dels Països Catalans: "gentes sin duda catalanas, esto es dotadas de características culturales afines y de un idioma intel·ligible para todas, habitan en las llanadas francesas del norte de los Pirineos, en la parte oriental de esta cadena geogràfica, en la franja costera que corre hasta Alicante y en media docena de islas mediterráneas".

I ara la Catalunya d'Elías de Tejada, contra el bram dels pandorgos

A Espanya estant, Azorín no ha estat l'únic que ha vist València ben catalana. Azorín era un home de dretes, conservador, però de la dreta del Partit Conservador de Maura, no pas un ultramuntanista hispànic. Ara bé: entre aquests també hi ha els que no tenen cap problema a identificar València amb Catalunya. Els carlins catalans del Principat i valencians tingueren els mateixos caps i en la mateixa llengua pregaven el seu Déu. Així que no estranye que Francisco Elías de Tejada, madrileny, pensador ultra i ideòleg de l'ultramuntanisme en els anys quaranta del segle passat, digués clarament que «son catalanes el reino de Valencia y las islas Baleares» (Las Españas, 1948).

Ep! No parlem d'un fatxa vulgar de chicha y nabo, que Elías de Tejada, catedràtic de Filosofia del Dret, intel·lectual reputat en els anys foscos del franquisme, era el cap pensant de la Comunió Tradicionalista lleial al pretendent carlí

Francesc-Xavier de Borbó-Parma. Elías de Tejada, a la seua manera, admirava Catalunya. Sí, així és, que la història li mostrà —ens mostra— que «Cataluña alcanzó en el siglo XIV una modernidad que asombra y un sentido de respeto a la libertad humana que bien podemos anhelar en el siglo XX» (Las doctrinas políticas en la Cataluña medieval, 1950). Atenció!: Catalunya campiona del respecte a la llibertat humana. I, més endavant, afirmà que «la primera vez que en la Península se utiliza el vocablo 'nación' con valor moderno de cuerpo político separado y no de simple comunidad de ascendencia etnográfica, se hace con aplicación a Cataluña y por escritores catalanes». Catalunya, doncs, la primera nació, abans que Espanya. Vegeu la descripció que fa dels Països Catalans: «gentes sin duda catalanas, esto es dotadas de características culturales afines y de un idioma intel·ligible para todas, habitan en las llanadas francesas del norte de los Pirineos, en la parte oriental de esta cadena geogràfica, en la franja costera que corre hasta Alicante y en media docena de islas mediterráneas». No obstant això, Elías de Tejada és conscient de l'existència del pandorgo recalcitrant o dama estropajosa del moment que a València ho nega: «que Valencia cae dentro del ámbito catalán es aseveración posiblemente molesta para los habitants del reino levantino, però en manera alguna un hecho incierto». Diguen el que diguen, brame qui brame, eppur si muove —com diria Galileo—, que els Països Catalans són una certesa. A més a més, després de recordar les excel·lències literàries de València en llengua catalana, Elías de Tejada conclou: com pot renegar de la seua catalanitat l'Atenes de la cultura catalana? Bona pregunta per als polítics que hui dia vénen la moto a l'elector a la cerca de prebendes i canongies. En À Punt, però, no els ho van preguntar.

Anselmo Carretero Jiménez, segovià, intel·lectual del PSOE, és qui encunyà el terme "nacionalidades y regiones", que després s'inclogué a la Constitució Espanyola de 1978. Referit al País Valencià, malaguanyat País Valencià, transvestit en insípida Comunitat d'efèlide blava, i a les Illes, escrivia Carretero a Las nacionalidades españolas (1977): "Valencia y las Islas Baleares forman un grupo que [...] podríamos llamar de las Extremaduras catalanas".

València, l'Extremadura catalana, dedicat especialment a Ximo Puig i adlàters

En aquest repàs a la intel·lectualitat espanyola que reflexionà sobre la nació dels valencians, la de tots els catalans, mereix ser esmentat un intel·lectual del PSOE, preocupat, des del respecte, de les nacions integrades a l'estat espanyol. Anselmo Carretero Jiménez, de Segòvia, era un enginyer industrial que acabà d'assagista i historiador. Creia en Castella, la Castella sense la cotilla d'Espanya i fou un ferm defensor de l'estat federal. De Carretero és l'expressió «nacionalidades y regiones» de la Constitució Espanyola de 1978, que encunyà juntament amb Pere Bosch i Gimpera. La idea la copià Jordi Solé Tura, un dels pomposament nomenats «pares» de la Constitució, que la traslladà al text constitucional i —voilà!— vegeu per què hui dia està en boca de tothom. Però Carretero creia en una Espanya de nacionalitats i regions, que el seu partit, inoculat per l'espanyolisme neofranquista de la Transició, es negà a admetre quan tocà poder. Referit al País Valencià, malaguanyat País Valencià, transvestit en insípida Comunitat d'efèlide blava, i a les Illes, escrivia Carretero a Las nacionalidades españolas (1977), la qual cosa el Sr. Ximo Puig faria bé de llegir: «Valencia y las Islas Baleares forman un grupo que [...] podríamos llamar de las Extremaduras catalanas». El nom, si fóra el cas, «Extremadura catalana», fins i tot sona bé, molt millor que la imbecil·litat —així qualificada pel seu inventor Emilio Attard— de Comunitat del no se sap què. Nosaltres, els valencians, i les Illes, les Extremadures. Històricament, indiscutiblement, succeí així, que a l'igual que portuguesos, lleonesos i castellans s'estengueren més enllà del Duero (o Douro, si preferiu el nom en portuguès), els catalans temps enrere ultrapassaren l'Ebre per a constituir la seua

nació.

Enric Valor, el prolífic escriptor de Castalla (a la imatge de jove), des del sud del país, castellut, escrivia en pro de "la Gran Catalunya, des del Rosselló fins a Oriola, la que donà àmplies llibertats i propis parlaments a les terres que la integraven, el gran bressol i foguera de llibertat i de democràcia, el guardià de les llibertats de tots els països de la península, la de llengua immortal que ressona maltractada i escarnida i desfigurada per aquestes terres d'Alacant. Catalunya, nacionalitat oprimida, esquarterada i destrossada, de la qual el País Valencià és un tros importantíssim, lluminós, avui amb grans desitjos de llibertat".

Azorín, Elías de Tejada i Carretero Jiménez són tres exemples de la visió que, d'Espanya estant, es té de les terres de l'orient peninsular. Un esguard natural, real, sense contaminar per interessos espuris. Tots tres coincideixen, i des de posicionaments ideològics distints, a situar en el mapa uns territoris units per la llengua i la cultura comunes, o com li agradava dir a l'immortal escriptor de Castalla Enric Valor, joiell de la prosa catalana del migjorn del País Valencià, «la Gran Catalunya, des del Rosselló fins a Oriola, la que donà àmplies llibertats i propis parlaments a les terres que la integraven, el gran bressol i foguera de llibertat i de democràcia, el guardià de les llibertats de tots els països de la península, la de llengua immortal que ressona maltractada i escarnida i desfigurada per aquestes terres d'Alacant. Catalunya, nacionalitat oprimida, esquarterada i destrossada, de la qual el País Valencià és un tros importantíssim, lluminós, avui amb grans desitjos de llibertat».